

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Стукан Тетяни Миколаївни на тему «Економічний механізм публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Інноваційна трансформація аграрної сфери національної економіки є пріоритетним завданням для суб'єктів макро- та мікрорівня в умовах обрання проєвропейського вектору розвитку країни та посилення впливу з боку механізмів 4.0 промислової революції. Тому для підтримки стійкого розвитку суб'єктів аграрного виробництва на рівні органів державної влади повинна бути розроблена концепція інноваційно-економічного розвитку, яка включатиме механізми структурної перебудови галузі, модернізації та диверсифікації виробництва, формування інфраструктури (логістичні центри, технопарки, технополіси тощо), інструментарій подолання сільського безробіття, удосконалення законодавчих засад. Зазначене зумовлює актуальність дослідження економічного механізму публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств, що спрямоване на удосконалення діяльності суб'єктів господарювання, зміцнення їх спроможності швидко й з мінімальними витратами реагувати на потреби ринку та зміни зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування.

Обрана тема наукового дослідження є актуальною та становить інтерес для науковців, практиків, суб'єктів державної влади, оскільки її положення розкривають засади та передумови підвищення ефективності публічного управління через активізацію інноваційного розвитку агроформувань з

акцентом на використання економічного механізму впливу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в межах науково-дослідних робіт «Розробка стратегії геоправління конкурентоспроможним розвитком аграрного сектору України» (державний реєстраційний номер 0116U005512), «Формування стратегії розвитку молодіжного підприємництва в умовах євроінтеграції як чинника соціально-економічної стабільності та безпеки України» (державний реєстраційний номер 0119U100010), «Інноваційні форми туристичного бізнесу в умовах пріоритету збалансованого розвитку та економічного зростання», (державний реєстраційний номер 0120U101307), «Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації та четвертої промислової революції» (державний реєстраційний номер 0118U003141), що виконуються Херсонським державним аграрно-економічним університетом. У межах вказаних тем дисертантом проведено оцінку експортно-імпортного потенціалу аграрного сектора країни, досліджено сучасний стан середовища функціонування суб'єктів господарювання в контексті реалізації інноваційного вектору розвитку з метою формування додаткових конкурентних переваг галузі, здійснено аналіз джерел інвестиційного забезпечення інноваційних процесів підприємств аграрної галузі України, обґрунтовано роль, місце та значення digital-маркетингу у системі збуту продукції агровиробниками та просування туристичного продукту, здійснено аналіз формування молодіжної політики зайнятості щодо задоволення регіонального попиту у молодих фахівцях, в тому числі і для публічного сектора економіки, розроблено пропозиції щодо доцільності створення інтернет-платформи в регіоні як інструменту публічного управління щодо налагодження електронної комерції в аграрній сфері області зі збуту аграрної продукції в умовах пандемії COVID-19 та діджиталізації економічних відносин в галузі.

Ступінь обґрунтованості й достовірності основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними та послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі нормативно-правової бази, статистичних даних, вітчизняних та зарубіжних наукових публікацій.

Теоретико-методологічну основу дослідження Стукан Т.М. становлять фундаментальні положення теорії державного управління, інноваційного розвитку аграрних підприємств, а також напрацювання науковців практиків, що досліджують питання застосування економічного механізму публічного управління в системі інноваційного розвитку суб'єктів господарювання аграрної галузі національної економіки.

Ознайомившись з дисертаційною роботою, можна дійти висновку, що вона є змістовною, логічно структурованою з точки зору викладення матеріалу та достатньо повно розкриває сутність досліджуваної проблематики, що і обумовило досягнення визначеної в дисертації мети. Зміст роботи відповідає у повній мірі вимогам Міністерства освіти і науки України.

Перший розділ дисертаційної роботи автор присвятив теоретичним основам публічного управління аграрними підприємствами, де розкрив сутність інноваційного типу розвитку аграрних підприємств і дослідив види механізмів публічного управління ними, визначив мету, завдання і функції публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств, розкрив методичні засади формування системи публічного управління в аграрному секторі національної економіки.

У другому розділі здійснено аналіз елементів економічного механізму публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств. Автором досліджено середовище функціонування суб'єктів господарювання, ідентифіковано фактори інноваційного розвитку аграрних підприємств та

проведено комплексну оцінку ефективності інноваційної діяльності аграрних підприємств Херсонської області.

Третій розділ присвячено удосконаленню економічного механізму публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств. Дисертантом запропоновано структурну модель та удосконалено підходи до формування економічного механізму публічного управління аграрними підприємствами, а також визначено напрями підвищення ефективності публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертантом уперше науково обґрунтовано створення онлайн-платформи «Агроонлайнкомерція» із реалізації аграрної продукції на території Херсонської області як інноваційного інструменту збутової діяльності підприємств в умовах пандемії COVID-19, що збільшить обсяги продажів товаровиробників регіону та дозволить зменшити ризики їх комерційної діяльності. Реалізовано даний напрям буде через механізми державного регулювання на засадах електронного публічного управління.

В роботі удосконалено структуру публічного управління аграрними підприємствами, яку доповнено інноваційною складовою, що, враховуючи спеціалізацію господарства, потенціал матеріально-технічної бази, кваліфікацію кадрів та їх матеріальне стимулювання, особливості менеджменту, конкурентну позицію на ринках, прискорює системне впровадження нововведень та підвищує готовність до реалізації змін; удосконалено методичні засади формування економічного механізму публічного управління щодо впровадження інновацій в аграрному секторі України, що реалізовуватиметься через кластер «влада-наука-інноваційне виробництво» та забезпечить створення передумов для ефективної діяльності суб'єктів господарювання, сприятиме нарощенню економічних показників для регіонів; обґрунтовано процес інформаційного забезпечення аграрних підприємств, який запропоновано удосконалити через службу консультування щодо впровадження новацій на базі інформаційно-інноваційного кластеру.

Дисертантом визначено сутність інноваційного типу розвитку аграрних підприємств на засадах публічного управління, що являє собою сукупність господарських, виробничих, управлінських та організаційних механізмів, які впливають на структуру товарної продукції підприємства, в результаті чого на ринок виходить новий високотехнологічний, екологічно безпечний та якісний продукт, що максимально повно задовольняє потреби споживача, характеризується високою граничною корисністю та забезпечує конкурентоспроможність суб'єкта господарювання; запропоновано здійснити організацію бізнес-інкубаторів на базі аграрних закладів вищої освіти, які можуть забезпечити попит на послуги, що сформує сприятливі умови для реалізації підприємницьких інноваційних ідей і бізнес-проектів молоді, стимулюватиме комерціалізацію результатів їх науково-дослідних робіт в регіонах.

Заслужують на увагу пропозиції автора щодо утворення інтегрованих структур кластерного типу, які створять передумови для інноваційного розвитку аграрних підприємств шляхом об'єднання на добровільних засадах сільськогосподарських, переробних та обслуговуючих підприємств, кредитних та наукових установ з метою стабілізації та подальшого розвитку економічних зв'язків між учасниками інтегрованого угруповання, формування конкурентних переваг, а також продукування економічної вигоди від господарської діяльності. Це забезпечить якісно новий рівень організації управління на регіональному та державному рівнях.

Таким чином, у дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення економічного механізму публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднено на

міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 33 наукових працях, із них: 3 – колективні монографії; 5 – статей у вітчизняних наукових фахових виданнях; 2 – статті у закордонному науковому виданні; 10 – статей у інших фахових виданнях; 13 – тез доповідей на конференціях.

Тематика наукових праць повною мірою відображає всі розділи дисертаційного дослідження.

Оцінка оформлення дисертаційної роботи та змісту автореферату

Зміст дисертації відповідає темі та повністю розкриває її. Дисертаційна робота й автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Робота написана науковим стилем, викладена українською мовою, складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел (208 найменувань), що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї бази наукової літератури з даної проблематики.

Практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що основні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування, суб'єктами, що здійснюють господарську та освітньо-наукову діяльність з метою удосконалення механізмів публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств як фактору зміцнення економічної безпеки країни.

Теоретико-методологічні напрацювання та практичні рекомендації, що викладені у дисертаційному дослідженні використовуються в роботі Херсонської обласної ради при формуванні та обґрунтуванні основних положень Програми розвитку аграрного підприємництва в регіоні та

стимулювання впровадження інновацій (довідка про впровадження № 01-15-001-01-400/04 від 19.03.2021 р.). Департаментом розвитку сільського господарства та зрошення Херсонської обласної державної адміністрації результати досліджень використані при обґрунтуванні Програми науково-технічного та інноваційного розвитку та Стратегії розвитку Херсонської області на період 2021-2027 рр. в частині нарощення темпів впровадження інновацій аграрними виробниками через створення і діяльність при Департаменті відділу сприяння інноваційним перетворенням та розвитку аграрних підприємств (довідка про впровадження № 15-1002/0121/0194.1 від 20.11.2020 р.).

Результати дисертаційного дослідження, а саме: поглиблення теоретичного інструментарію, розробка підходів до формування економічного механізму публічного управління інноваційним розвитком, визначення факторів в публічному управлінні, які забезпечать ефективну реалізацію інноваційного вектору розвитку агроформувань використовуються під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять із навчальних дисциплін «Інноваційний менеджмент», «Управління інноваціями», «Теорія та моделі державного управління», «Публічне адміністрування», «Публічне врядування», «Аналіз і оцінка державної політики», «Оподаткування суб'єктів господарювання», «Ризик-менеджмент», «Публічні фінанси», а також під час виконання кваліфікаційних дипломних робіт за програмою підготовки здобувачів вищої освіти за першим бакалаврським рівнем вищої освіти спеціальностей «Публічне управління та адміністрування», «Менеджмент», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» у Херсонському державному аграрно-економічному університеті (акт № 3 від 19.02.2021 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження та побажання:

1. В роботі автор наводить визначення кожного з видів механізмів публічного управління виробничо-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, але не приділяє належної уваги щодо висвітлення у роботі практичного їх застосування та форм прояву на рівні держави (С. 27-34).

2. У авторефераті дисертаційного дослідження бракує статистичної інформації, хоча в розділах роботи статистична аналітика щодо аналізу інноваційної забезпеченості аграрної галузі по країні і на прикладі Херсонської області наведена (розділ II).

3. У дисертаційній роботі автором розглядаються основні проблемні чинники, що гальмують розвиток інноваційної діяльності підприємств і вказується на повільну динаміку законодавчих змін та недосконалість національної нормативно-правової бази регулювання даного питання (С. 107). Водночас, дисертантом не конкретизується, які саме зміни слід внести і до яких законодавчих актів, а також, як це вплине на сталий розвиток суб'єктів господарювання аграрної галузі за використання інноваційного підходу.

4. Аналізуючи дисертаційну роботу, треба зазначити, що доречно було б здійснити аналіз світового досвіду у застосуванні механізмів публічного управління інноваційним розвитком суб'єктів господарювання, що значно підвищило б рівень наукових здобутків автора та посилило науково-практичну цінність виконаної роботи.

5. У третьому розділі роботи досить часто автор використовує дефініцію «діджиталізація» щодо ефективності використання економічних механізмів публічного управління на шляху до інноваційного розвитку суб'єктів аграрного бізнесу, але в теоретичній частині роботи визначення даній категорії не надає.

6. Для розуміння рівня апробації дисертантом результатів дисертаційного дослідження за розділами в статтях та тезах, доцільно було б в кінці кожного розділу роботи вказати, в яких саме публікаціях автора висвітлені основні наукові результати, що представлені в кожному з розділів дисертації.

дисер-...
Слід зазначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової та практичної цінності роботи і не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи Стукан Тетяни Миколаївни.

Загальний висновок

Таким чином, дисертаційне дослідження Стукан Тетяни Миколаївни «Економічний механізм публічного управління інноваційним розвитком аграрних підприємств» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, пунктам 9, 10, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Кандидат наук з державного управління, Радник голови Хмельницької обласної державної адміністрації, помічник народного депутата України

Юрій Маєвський

Підпис Ю.Ф. Маєвського засвідчую.